

คู่มือ

ประชาธิปไตยกลุ่ม

และประชาธิปไตยการกลุ่ม

ในสหกรณ์ภาคการเกษตร

สำนักพัฒนาและถ่ายทอดเทคโนโลยีการสหกรณ์
กรมส่งเสริมสหกรณ์

<http://webhost.cpd.go.th/cooptrain>

ความสำคัญของผู้นำ

- โขลงช้างย่อมมีพญาสาร   ครอบครองบริวารทั้งหลาย
- ผูงโคขุนโคก็มีนาย   มุ่งหมายนำพวกไปกิน
- ผูงหงส์ยังมีเหมมราชา   สกุนามีขุนปักษิณ
- เทวายังมีสักกรินทร์   เป็นปิ่นเทวัญชั้นฟ้า
- เหล่าคนจะตั้งเป็นคณะ   ต้องคิดเปะปะตามประสา
- จะตั้งอยู่ได้ดีก็เวลา   ดูน่าจะยับอับจน
- จำเป็นต้องมีหัวหน้า   กะการบัญชาให้เป็นผล
- กองทัพบริบูรณ์ด้วยผู้คน   มิมีจุมพลจะสู้ใคร

■ **ประธานกลุ่ม** คือ ผู้ที่ได้รับเลือกจากสมาชิกในกลุ่มย่อยของสหกรณ์ให้ทำหน้าที่แทนสมาชิกในกลุ่ม นับว่าเป็นผู้ที่มีความสำคัญยิ่งต่อสหกรณ์ เพราะเป็นผู้ที่อยู่ใกล้ชิดกับสมาชิกในกลุ่มเป็นผู้รู้ปัญหา ความต้องการของสมาชิกในกลุ่มเป็นอย่างดี มีบทบาทสำคัญในการประสานงาน ดำเนินกิจกรรมระหว่างสมาชิกในกลุ่มกับสหกรณ์

■ **เลขานุการกลุ่ม** คือ ผู้ที่ได้รับเลือกจากประธานกลุ่มให้ทำหน้าที่เป็นผู้ช่วยประธานกลุ่ม ทำหน้าที่แทนประธานกลุ่มในกรณีที่ประธานกลุ่ม ติดภารกิจ

ถ้าจะให้สหกรณ์เจริญก้าวหน้า ประธานกลุ่ม และ เลขานุการกลุ่มต้องมีความเข้าใจเรื่องสหกรณ์ ปฏิบัติตนและ ปฏิบัติหน้าที่ ดังนี้

- ✦ ต้องเข้าใจว่า สหกรณ์คือ กลุ่มบุคคล ซึ่งรวมกันโดยมีความต้องการที่คล้าย ๆ กันหรืออย่างเดียวกัน
- ✦ ต้องเข้าใจว่า ในฐานะที่เป็นสมาชิกสหกรณ์ สมาชิกเป็น ทั้งเจ้าของสหกรณ์และผู้ใช้บริการของสหกรณ์
- ✦ ต้องเข้าใจว่า ความเจริญมั่นคงของสหกรณ์เกิดจากการมีส่วนร่วมของสมาชิกทุกคน
- ✦ ต้องเข้าใจในระเบียบ ข้อบังคับ และกฎหมายสหกรณ์
- ✦ ต้องเปิดโอกาสให้สมาชิกที่ดีในกลุ่ม ได้รับการเลือกตั้งเป็น ประธานกลุ่มและเลขานุการกลุ่มแทนตน ในโอกาสอันเหมาะสม

คุณลักษณะที่ดีของประธานกลุ่ม และเลขาธิการกลุ่ม ต้องเป็นผู้นำกลุ่มที่ สมาชิกกลุ่มศรัทธา ยอมรับ ให้ความร่วมมือ และเชื่อมั่นว่า จะนำกลุ่มไปสู่ความเหนียวแน่น มั่นคง ยั่งยืนต่อไป

คุณลักษณะของผู้นำกลุ่มในงานสหกรณ์

☺ ต้องมีความมุ่งมั่น อดทน อาสาทำงานเพื่อส่วนรวม และมีความสามารถในการชี้แจงให้เกิดการมีส่วนร่วมได้ดี

☺ ต้องมีวิสัยทัศน์ มองการณ์ไกล เห็นประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ตน มีความเป็นผู้นำ

☺ ต้องมีความซื่อสัตย์ สุจริต ยุติธรรม

☺ ต้องรู้บทบาทหน้าที่ของตนเอง ในฐานะที่เป็นประธานกลุ่ม และเลขาธิการกลุ่มเป็นอย่างดี

☺ ต้องรู้ข้อมูลสมาชิก คราวเรือนสมาชิก การทำงานของสมาชิก และสภาพแวดล้อมในพื้นที่กลุ่มของตนเป็นอย่างดี

☺ ต้องมีบุคลิกภาพดี และมีคุณภาพ

บทบาทหน้าที่ของประธานกลุ่มและเลขานุการกลุ่ม

- ❖ เป็นผู้นำของสมาชิกในกลุ่ม
- ❖ เป็นผู้ประสานงานระหว่างกลุ่มกับสมาชิก และสหกรณ์กับกลุ่ม
- ❖ เป็นผู้จัดการประชุมกลุ่มสมาชิก
- ❖ เป็นผู้ดูแลสมาชิกในกลุ่ม

<http://webhost.cpd.go.th/cooptrain>

- ❖ เป็นผู้ชี้แจง ชักชวนให้สมาชิกกลุ่มมีส่วนร่วมในธุรกิจต่าง ๆ รวมถึงกิจกรรมต่าง ๆ ในสหกรณ์ เช่น ธุรกิจสินเชื่อ รวมซื้อ รวมขาย ออมทรัพย์ เป็นต้น
- ❖ เป็นผู้ให้ความรู้ ความเข้าใจเรื่องสหกรณ์อย่างถูกต้องแก่สมาชิกกลุ่มและบุคคลทั่วไป

บทบาทในฐานะผู้นำกลุ่ม

- ❖ ดูแล สมาชิกในกลุ่มให้เป็นไปในทิศทางที่ดี
- ❖ ชี้แจงให้สมาชิกในกลุ่มตามด้วยความสมัครใจ
- ❖ ถ่ายทอดความรู้เรื่องสหกรณ์สู่สมาชิกในกลุ่ม
- ❖ บุคลิกภาพดี มีคุณธรรมประจำใจ เอื้ออาทรต่อสมาชิก

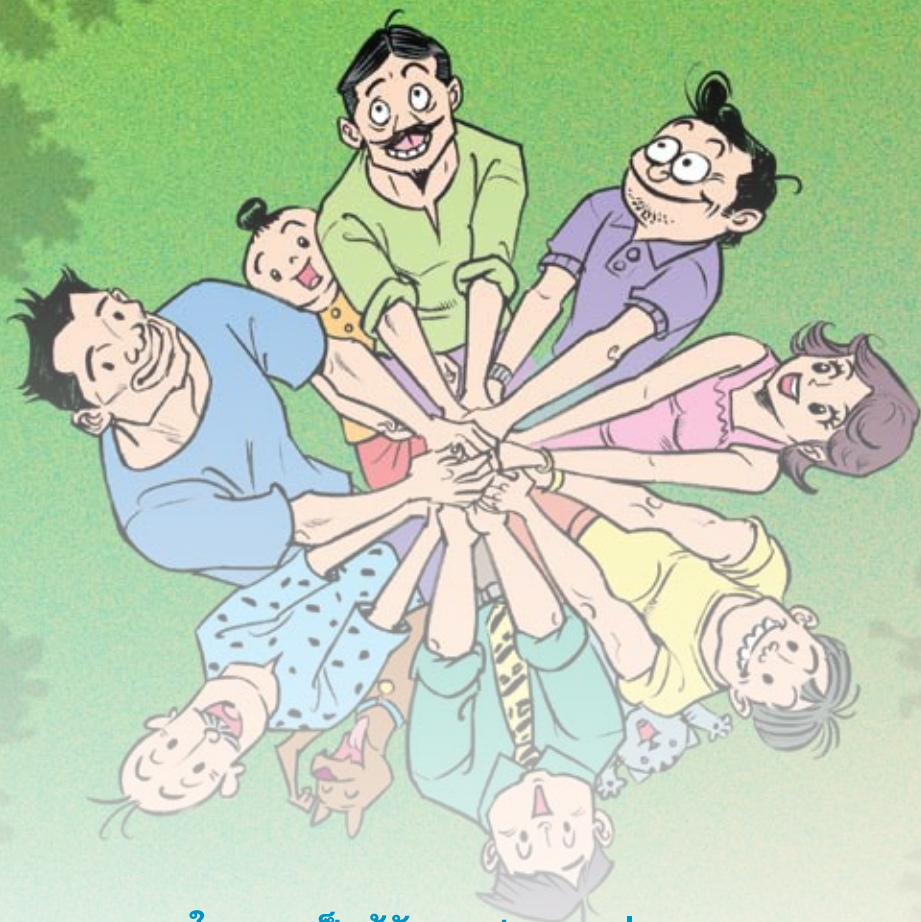

บทบาทในฐานะผู้ประสานงานระหว่างสหกรณ์กับสมาชิกในกลุ่ม

- ❖ นำปัญหา และความต้องการของสมาชิกกลุ่มไปแจ้งให้สหกรณ์ทราบ เพื่อสหกรณ์จะได้หาแนวทางแก้ไขในการดำเนินธุรกิจ และกิจกรรม เพื่อสนองความต้องการของมวลสมาชิก
- ❖ นำข่าวสาร ความเคลื่อนไหวต่าง ๆ จากสหกรณ์ แจ้งให้สมาชิกในกลุ่มทราบ หรือปฏิบัติงานตามที่สหกรณ์มอบหมาย

บทบาทในฐานะเป็นผู้จัดการประชุมกลุ่ม

การประชุมกลุ่มมีประโยชน์ ถ้าเราประชุมบ่อย ๆ จะทำให้รู้ว่ากลุ่มสมาชิกมีการเปลี่ยนแปลงอะไรไปบ้าง ทำให้รู้ว่าจะทำอะไร ทำไปจนถึงไหนแล้วเป็นการกระจายความรู้ แลกเปลี่ยนข้อคิดเห็นซึ่งกันและกัน ช่วยแก้ไขปัญหาได้หลายอย่าง เพราะมีการร่วมกันคิด ร่วมกันแก้ไขและยังลดความขัดแย้งได้อีกด้วย นอกจากนี้ ยังต้องรับรองสมาชิกเข้าใหม่ เผยแพร่ความรู้ และทำหน้าที่แทนสหกรณ์ในการชี้แจงเรื่องต่าง ๆ

ขั้นตอนการเตรียมการประชุมกลุ่ม

- ★ ทำห้วงข้อการประชุมหรือประเด็นต่าง ๆ ที่จะนำเข้าปรึกษาหารือ และตกลงกันในที่ประชุม
- ★ กำหนดสถานที่ ให้เหมาะสมกับจำนวนผู้เข้าประชุม
- ★ จด กำหนดวัน เวลา และสถานที่ประชุมไว้กันลืม
- ★ แจ้งสมาชิกและผู้เกี่ยวข้องให้มาประชุม
- ★ จัดเตรียมเรื่องราวหรือเอกสาร ซึ่งจะต้องนำมาแสดงต่อที่ประชุมไว้ให้พร้อม
- ★ เตรียมรายชื่อสมาชิกที่เข้าประชุม
- ★ เตรียมสรุปผล และบันทึกรายงานการประชุม

ขั้นตอนการดำเนินการประชุมกลุ่ม

- ๑ สมาชิกเข้าประชุมลงลายมือชื่อ
- ๒ นับองค์ประชุม คือจะต้องมีสมาชิกในกลุ่มมาร่วมประชุมครบถ้วนตามระเบียบ (ถ้าสมาชิกมาไม่ครบให้นัดประชุมใหม่)
- ๓ ประธานกลุ่มกล่าวเปิดประชุม แนะนำผู้เข้าร่วมประชุม เช่น สหกรณ์อำเภอ หัวหน้าส่วนราชการ กรรมการ ผู้จัดการ แล้วดำเนินการประชุมตามวาระ
- ๔ เมื่อเสร็จสิ้นการประชุม ประธานกลุ่มกล่าวปิดการประชุม
- ๕ เลขานุการกลุ่มบันทึกรายงานการประชุมทุกครั้ง

บทบาทในการนำการประชุมเพื่อพิจารณาคัดเลือกบุคคลภายนอกเข้าเป็นสมาชิกสหกรณ์

การรับบุคคลภายนอกเข้ามาเป็นสมาชิกสหกรณ์ ต้องผ่านการพิจารณา คัดเลือก และรับรองจากที่ประชุมกลุ่มก่อน ดังนั้นประธานกลุ่มและเลขานุการกลุ่ม จะต้องช่วยกันทำหน้าที่ให้ข้อมูลตัวบุคคลที่จะเข้ามาเป็นสมาชิกสหกรณ์แก่ที่ประชุมกลุ่ม และขอมติรับรอง

บทบาทเป็นผู้ดูแลสมาชิกในกลุ่ม

โดยหมั่นออกไปเยี่ยมเยียน ถามข่าวคราวความเคลื่อนไหวต่าง ๆ ยังบ้านเรือนของสมาชิกเป็นประจำ อย่างน้อยเดือนละ 1 ครั้ง เพื่อนำปัญหา และความต้องการของสมาชิกเสนอต่อสหกรณ์ เช่น ความต้องการให้สหกรณ์จัดสวัสดิการตรวจสุขภาพประจำปี การจัดสวัสดิการดูแลสมาชิกผู้สูงอายุ การจัดการทุนการศึกษาให้แก่บุตรสมาชิก การจัดโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนที่อยู่ในพื้นที่กลุ่มของสมาชิก เป็นต้น

บทบาทในฐานะผู้ให้ความรู้ความเข้าใจเรื่องสหกรณ์

ประธานกลุ่มและเลขานุการกลุ่ม ต้องทำหน้าที่ให้ความรู้ ความเข้าใจเรื่องสหกรณ์แก่สมาชิกในกลุ่ม เช่น

- * เรื่องอุดมการณ์ หลักการ และวิธีการสหกรณ์
- * ขั้นตอนและวิธีการทำธุรกิจสินเชื่อ รวมซื้อ รวมขาย กับสหกรณ์
- * ขั้นตอนและวิธีการถือหุ้น ออมเงิน ฝาก-ถอนเงิน กับสหกรณ์
- * แจ้งข่าวสารการดำเนินงานของสหกรณ์แก่สมาชิกเป็นประจำ

บทบาทในธุรกิจรวมกันซื้อ

ประธานกลุ่ม และเลขานุการกลุ่ม จะต้องทำความเข้าใจกับสมาชิกว่า สหกรณ์มุ่งบริการสนองความต้องการของสมาชิกเป็นหลัก และสมาชิกต้องมีส่วนร่วมในการทำธุรกิจกับสหกรณ์

ธุรกิจรวมกันซื้อ เป็นธุรกิจที่สหกรณ์จัดหาสินค้าอุปโภคบริโภค เช่น ของใช้ในครัวเรือน ปัจจัยการผลิต ปุ๋ย ยาปราบศัตรูพืช และวัสดุการเกษตรต่าง ๆ มาบริการแก่สมาชิก

ฉะนั้น ประธานกลุ่มและเลขานุการกลุ่ม จะต้องช่วยสหกรณ์สำรวจความต้องการ และช่วยอำนวยความสะดวกในการนำสินค้าเหล่านั้นสู่สมาชิก

บทบาทในธุรกิจรวมกันขาย

ธุรกิจรวมกันขาย เป็นธุรกิจที่สหกรณ์มุ่งรวบรวมผลผลิตของสมาชิกออกขาย หรือแปรรูปเพื่อเพิ่มมูลค่า หรือขายให้ได้ราคาดี ๆ เกิดความเป็นธรรมด้านราคา ปริมาณ และคุณภาพ แก่สมาชิก

ฉะนั้น ประธานกลุ่มและเลขานุการกลุ่ม จะต้องช่วยสหกรณ์ในการสำรวจผลผลิตของสมาชิก และความต้องการขายผลผลิตผ่านสหกรณ์ ตลอดจนช่วยในการประสานงานนัดแนะ วัน เวลา สถานที่ ในการรวบรวมผลผลิตจากสมาชิก

บทบาทในธุรกิจสินเชื่อ

ธุรกิจสินเชื่อ เป็นธุรกิจที่สหกรณ์จัดหาเงินมาบริการให้สมาชิกกู้ไปใช้จ่ายในครัวเรือน และลงทุนในการผลิต โดยคิดอัตราดอกเบี้ยที่เหมาะสม มีระยะเวลากำหนดส่งคืนชัดเจน ดังนั้น ประธานกลุ่มและเลขานุการกลุ่ม จะต้องทำความเข้าใจเรื่องเงินกู้จากสหกรณ์แก่สมาชิกกลุ่มอย่างชัดเจน ตลอดจน

ช่วยสหกรณ์ในการสอบทานเบื้องต้นถึงวัตถุประสงค์ของการกู้เงิน การออกหนังสือรับรองการกู้ การตรวจสอบการใช้เงินกู้ และช่วยสหกรณ์ ทวงถาม ติดตาม เร่งรัดหนี้สินคืนต่อสหกรณ์

ประธานกลุ่มและเลขานุการกลุ่ม

ต้องทบทวนบทบาท หน้าที่ของตนเองบ่อย ๆ และทำหน้าที่อย่างสุดความสามารถ เพื่อความอยู่ดี กินดี มีสันติสุขของสมาชิกสหกรณ์ และในที่สุดท่านจะมีความสุขอย่างยิ่งที่ได้ทำงานสหกรณ์

คติประจำใจผู้นำสหกรณ์

4 ร. รู้เรื่องคน รู้เรื่องงาน รู้เรื่องวิชาการ และรู้เรื่องบริหารจัดการ

ข้อห้ามสำหรับผู้นำสหกรณ์

อย่า 3ก + 2ง + 1พ

3ก = อย่าโกงกิน – อย่ากลั่นแกล้ง – อย่ากีดกัน

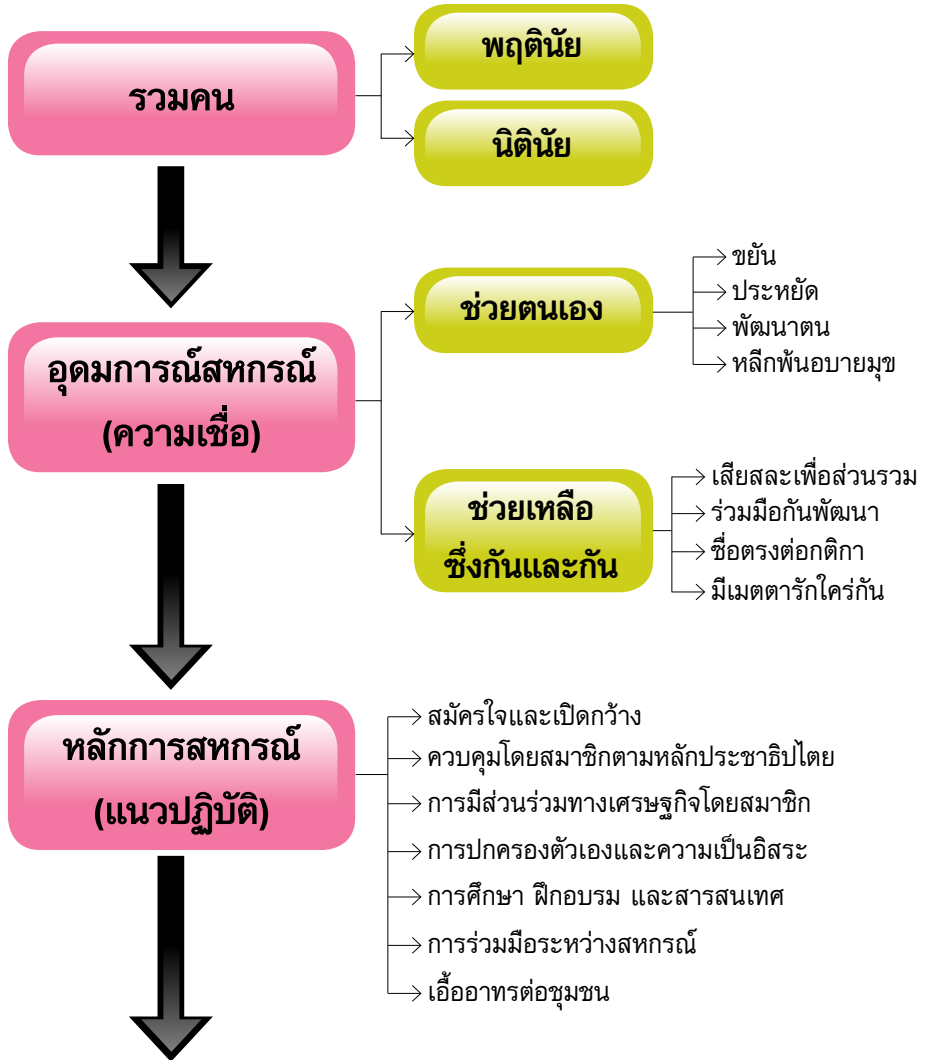
2ง = อย่าเสียเรื่องงาน – อย่าเสียเรื่องเงิน

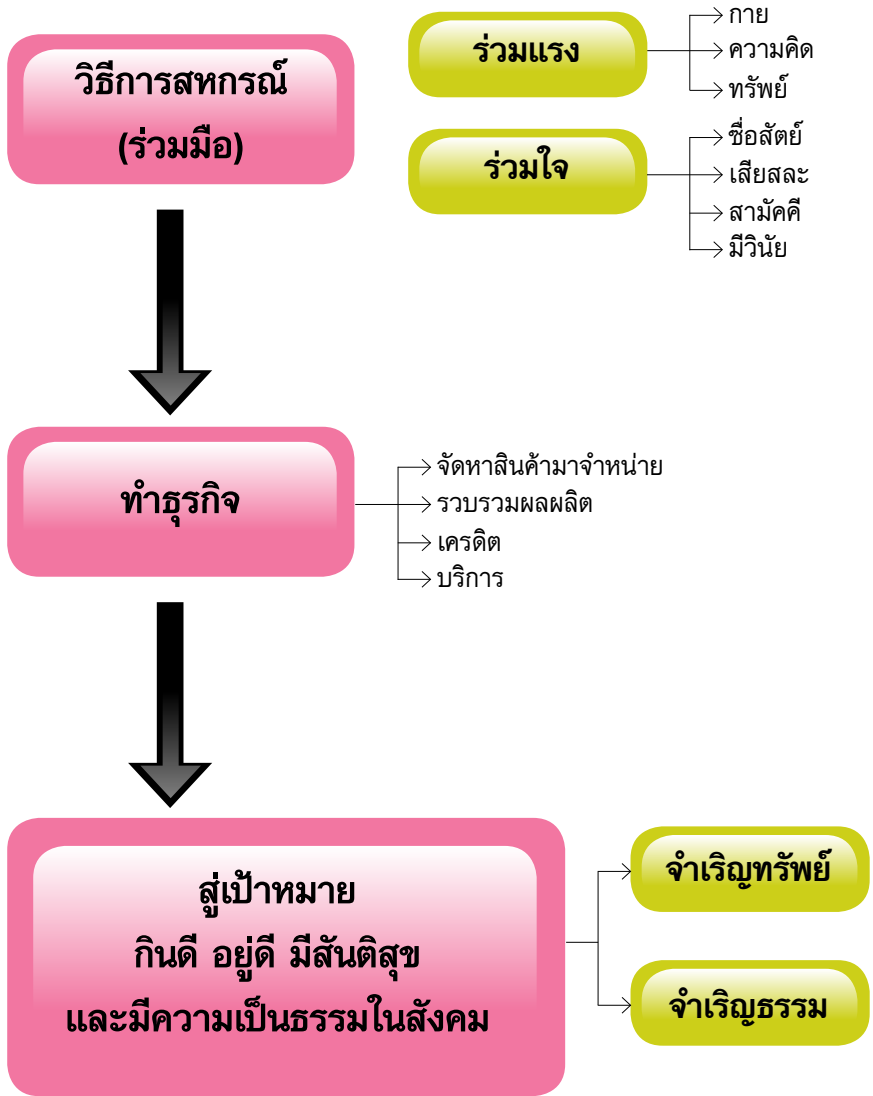
1พ = อย่าเสียเรื่องเพศ

<http://webhost.cpd.go.th/cooptrain>

ระบบสหกรณ์ สามารถอธิบายด้วยแผนผังได้ดังนี้

กส.19/2552 ส่วนเผยแพร่และประชาสัมพันธ์ กรมส่งเสริมสหกรณ์
โทรศัพท์ 0 2241 5884 www.cpd.go.th